

**ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор

Роман ШАРАВАРА
2023 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітня програма: Соціальна робота

Рівень освіти: фаховий молодший бакалавр

Обсяг, кредитів: 5

Форма підсумкового контролю: залік

Полтава – 2023

**ІНФОРМАЦІЯ
ПРО ВИКЛАДАЧА ТА ДОПОМІЖНИХ ОСІБ**

Викладач	<i>Заїка Віталій Миколайович</i> , кандидат психологічних наук, викладач вищої категорії, викладач-методист циклової комісії правознавства Полтавського фахового коледжу.
Асистент викладача	
Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання	
Профайл викладача	https://vo.uu.edu.ua/user/profile.php
Профайл асистента	
Канали комунікації	<i>Телефон деканату: 0504042802</i> <i>Телефон викладача:</i> <i>Електронна пошта: zaika_vitaliy@ukr.net</i> <i>Messenger: https://www.messenger.com/</i> <i>Facebook:</i> <i>https://www.facebook.com/zaika.vitaliy/</i> <i>Кабінет (електронний кабінет):</i> <i>https://vo.uu.edu.ua/my/</i>
Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу http://vo.ukraine.edu.ua/ за адресою	https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=23305

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	<p style="text-align: center;">Галузь знань 23 «Соціальна робота» Спеціальність 201 «Соціальна робота»</p> <p style="text-align: center;">Мова викладання, навчання та оцінювання: українська</p>	Вид дисципліни обов'язкова		
Модулів – 2		Цикл підготовки загальний		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:		
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Презентація актуального питання курсу»		2-й	2-й	
		Семестр		
		4-й	4-й	
		Лекції		
Загальна кількість годин – 150		<p style="text-align: center;">Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр</p>	32	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 7			Практичні, семінарські	
			20	4 год.
	Самостійна робота			
	98		140 год.	
	Індивідуальні завдання: 0 год.			
	Вид контролю: залік			

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: – забезпечення студентів необхідними науковими знаннями про психолого-педагогічні проблеми розвитку психіки людини на різних етапах життя, про методи дослідження цих проблем і шляхи їх вирішення, про закономірності розвитку особистості в умовах навчання, виховання і освіти, про зміст сучасних педагогічних концепцій і методах психолого-педагогічних впливів на особистість з метою її духовного і психічного вдосконалення.

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: полягає у розкритті закономірностей психічного розвитку та формування зростаючої особистості, характеристиці різних підходів до вирішення проблем, умов і рушійних сил розвитку психіки дитини у вітчизняній і зарубіжній психології; опануванні майбутніми вчителями певними психолого-педагогічними вміннями і навичками, методами і конкретними методиками психологічного навчання вікових і індивідуальних особливостей дітей. Дати уявлення онтогенетичного шляху людини як соціального індивіда і особистості, виявлення загальних закономірностей розвитку. Розкрити закономірності психічного розвитку особистості в зв'язку з вихованням і навчанням.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел.
- ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- ЗК5. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, які виникають у професійній діяльності психолога та у життєвій сфері.
- ЗК6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК7. Здатність за результатами структурно-логічної обробки інформації робити висновки, щодо її придатності для здійснення заданих функцій.

ПЕРЕЛІК СПЕЦІАЛЬНИХ (ФАХОВИХ) ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

- СК1. Здатність до аналізу психічних властивостей і станів, характеристик психічних процесів, різних видів діяльності індивідів у групі;
- СК5. Обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК6. Здійснювати практичну діяльність (тренінгові, психотерапевтичну, консультаційну, медіаційну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК7. Здатність до надання психологічної допомоги суб'єктам різних вікових категорій.

СК8. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для розв'язання типових задач зі спеціальності.

СК9. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК10. Оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК11. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики психолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК12. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи для проведення досліджень, для розробки програми психологічного супроводу професійної діяльності, реалізовувати методи обробки емпіричних даних в дослідженнях конфліктів.

СК13. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

ПР2 Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, володіти навичками збору первинного матеріалу, вміння дотримуватися процедури дослідження.

ПР3. Вміти організовувати та проводити дослідження із застосуванням валідного та надійного психодіагностичного інструментарію (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) та технології психологічної допомоги.

ПР4. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, формулювати аргументовані висновки.

СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
л		сем	пр	лаб	інд	л			сем	пр	лаб	інд			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Основи вікової психології															
Тема 1. Періодизація розвитку людини протягом життя		2		2			6		0,5		0,2			10	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 2. Психічний розвиток новонародженого, немовляти та дитини дошкільного віку.		2		2			6		0,5		0,2			10	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 3. Психологія молодшого школяра.		2		2			6		0,5		0,2			10	СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 4. Психологія підліткового віку		2		2			6		0,5		0,2			10	
Тема 5. Психологія ранньої та зрілої юності		2		1			6		0,5		0,2			10	
Тема 6. Дорослість як етап онтогенезу		2		1			6		0,5		1			10	
Модульний контроль															
Разом за змістовим модулем 1		12		10			36		3		2			60	
Змістовий модуль 2. Поняття та основні категорії педагогічної психології.															

Тема 1. Предмет, методологічні основи та завдання педагогічної психології		2		1		6		0,5		0,2		8	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 2. Основні історичні етапи розвитку педагогічної психології		2		1		6		0,5		0,2		8	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 3. Методи педагогічної психології		2		1		6		0,5		0,2		8	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 4. Види учіння та структура учбової діяльності		2		1		6		0,5		0,2		8	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 5. Теорії та технології навчання, типи організації навчального процесу		2		1		6		0,5		0,2		8	СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 6. Поняття про психологію виховання і предмет її вивчення		2		1		6		0,5		0,2		8	СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 7. Психологічні механізми та етапи формування якостей особистості		2		1		6				0,2		8	СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 8. Вікові аспекти виховання учнів та індивідуальни й підхід		2		1		6				0,2		8	СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Тема 9.		2		1		7				0,2		8	СР: завдання, співбесіда

Структура педагогічної діяльності															ІР: завдання, співбесіда
Тема 10. Стилї педагогічного спілкування та педагогічної діяльності		2		1			7					0,2		8	СР: завдання, співбесіда ІР: завдання, співбесіда
Модульний контроль															
Разом за змістовим модулем 2															
Усього годин		20		10			62		3		2			80	
Модуль 2															
ІНДЗ															ІНДЗ: завдання, співбесіда
Усього годин	150	32		20			98	150	6		4			140	

ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Традиційні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації;
- репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;
- метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання, студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку;

- частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквиумах;

- дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно.

Активні методи навчання:

- практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

- аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

- робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

- ділові ігри носять комплексний характер і проводяться для студентів на основі закордонних методик, сприяючи більш глибокому розумінню й ефективному закріпленню вивчених ними дисциплін.

Широко використовуються методи відео й комп'ютерної комунікації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. /О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. К.: Просвіта, 2001. 416 с.
2. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для ВНЗ / О.Г. Видра ; Міністерство освіти і науки України ; Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 111 с.
3. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія : курс лекцій : навчальний посібник для ВНЗ / В.П. Кутішенко. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 125 с.
4. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія.: Навч. посіб. / Т.М. Лисянська. К: Каравела, 2016. – 264 с. (Рекомендовано МОН України.).
5. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. 2-е вид. К., Академвидав, 2009.
6. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія: Навч.посіб. / О.В.Скрипченко та ін. К: Каравела, 2017. 400 с. (Рекомендовано МОН України.).

Додаткова

1. Вікова психологія: Навч.посіб. / О.П. Сергєєнкова та ін. К: Центр учбової літератури, 2018. 375 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. /О.В. Скрипченко, Л.В.Долинська, В.Огороднійчук та ін. К.: Каравела, 2009. 399 с.
3. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр учбової літератури, 2011. 111 с.
4. Данилевич Л.А. Психологічні аспекти розвитку соціально-психологічної компетентності студентів-психологів. Науковий вісник Херсонського державного університету : зб-к наук. праць. Психологічні науки. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. Вип. 2. Том 1. С. 89 – 93.
5. Данилевич Л.А., Про залежність системи мотивів учіння майбутніх психологів від активних форм психолого-педагогічного впливу викладача». Вісник Національного університету оборони України : зб-к наук. праць. К.: НУОУ, 2018. Вип. 1(49). С.26-32.
6. Демчук О.А. Вікова психологія. Умань: Видавець Сочінський, 2010. 215 с.
7. Демчук О.А. Психологія готовності дитини до навчання в школі Умань: Візаві, 2013. – 150 с.
8. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Тернопіль: Навчальна книга: Богдан, 2009. 110 с.

9. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр учбової літератури, 2005. 125 с.
- 10.Павелків Р.В. Вікова психологія. К.: Кондор, 2011. 468 с.
- 11.Подоляк Л.Г. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр учбової літератури, 2006. 112 с.
- 12.Савчин М.І. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2011. 382 с. (Альма-матер)
- 13.Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 424 с.

Інформаційні ресурси

Поглиблюють інформацію про особливості педагогічної професії та організацію навчально-виховного процесу у вузі матеріали, розміщені на веб-сторінках:

1. www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
2. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки імені В. Вернадського.
3. www.ekniga.com.ua – Інформаційно-пошукова система-каталог з електронної літератури: книжки, довідники, словники, енциклопедії, підручники.
4. www.7ua.net – Електронна бібліотека: енциклопедії, словники, підручники, будь-яка література.
5. www.lib.com.ua – Сайт електронної бібліотеки.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Періодизація розвитку людини протягом життя	6
2	Психічний розвиток новонародженого, немовляти та дитини дошкільного віку.	6
3	Психологія молодшого школяра.	6
4	Психологія підліткового віку	6
5	Психологія ранньої та зрілої юності	6
6	Дорослість як етап онтогенезу	6
7	Предмет, методологічні основи та завдання педагогічної психології	6
8	Основні історичні етапи розвитку педагогічної психології	6
9	Методи педагогічної психології	6
10	Види учіння та структура учбової діяльності	6
11	Теорії та технології навчання, типи організації навчального процесу	6
12	Поняття про психологію виховання і предмет її вивчення	6
13	Психологічні механізми та етапи формування якостей особистості	6
14	Вікові аспекти виховання учнів та індивідуальний підхід	6
15	Структура педагогічної діяльності	7
16	Стили педагогічного спілкування та педагогічної діяльності	7
		98 год.

КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

<p>Оцінювання досягнень студента</p>	<p><i>Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.</i></p> <p><i>За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.</i></p> <p><i>Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.</i></p> <p><i>Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.</i></p> <p><i>Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.</i></p>
--------------------------------------	---

	<p><i>Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.</i></p> <p><i>Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.</i></p> <p><i>Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.</i></p> <p><i>Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.</i></p>
--	---

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Крайні терміни складання та перескладання дисципліни	<i>Перескладання здійснюється відповідно до графіка</i>
Правила академічної доброчесності	<i>Перевірка навчальних робіт на плагіат (згідно Положення про академічну доброчесність і Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах)</i>
Вимоги до відвідування	<i>Пропущені заняття (лікарняні, мобільність і т.ін.) можна відпрацювати, виконавши всі завдання, зазначені в інструкціях до практичних занять, переслати в електронному варіанті на електронну пошту. Здобувачі вищої освіти можуть отримати електронні презентації лекцій і самостійно ознайомитись із матеріалом при об'єктивних причинах пропуску занять.</i>

ПЕРЕВІРЕНО:

«28» серпня 2023 року

Голова циклової комісії правознавства

СГ
(підпис)

Світлана ТОВСТА
(ім'я та прізвище)